

Харківська державна академія дизайну і мистецтв
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет «Образотворче мистецтво»
(назва факультету)

Кафедра живопису
(повна назва кафедри)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до дипломної роботи
на здобуття ступеня бакалавра
(освітньо–кваліфікаційний рівень)

на тему: «Палімпсест часу»

Виконав: студент 4 курсу

Лей Сюйян

(прізвище та ініціали)

освітньо–професійної програми

«Станковий живопис»

Керівник: проф. Ковтун В.І.

(прізвище та ініціали)

Харківська державна академія дизайну і мистецтв
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет «Образотворче мистецтво»
Кафедра живопису / денна форма навчання

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Освітньо–професійна програма «Станковий живопис»

(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри живопису

Ковальова М.М.

«05» травня 2025 року

ЗАВДАННЯ

НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТУ

Лей Сюйян

(прізвище, ім'я, по батькові)

1.Тема проекту (роботи) «Палімпсест часу»

Керівник проекту (роботи) Ковтун Віктор Іванович, професор

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «5» травня 2025 року № 118–ОС.

2. Строк подання студентом проекту (роботи) 14 червня 2025 року

3. Вихідні дані до проекту (роботи): Зібраний підготовчий матеріал під час переддипломної практики

4. Зміст розрахунково–пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

- *Обґрунтування актуальності теми;*
- *Збір інформації та систематизація підготовчих матеріалів;*
- *Аналіз аналогів;*
- *Розробка авторської концепції рішення теми;*
- *Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму;*
- *Технологічні та графічні засоби виконання оригіналів;*

- *Висновки;*
- *Список літератури;*
- *Ілюстративні матеріали.*

5. Перелік ілюстрованих матеріалів

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 17 квітня 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	<i>Затвердження теми дипломної роботи</i>	<i>Травень</i>	
2	<i>Аналіз аналогів</i>	<i>Квітень Травень</i>	
3	<i>Розробка авторської концепції рішення теми</i>	<i>Квітень Травень</i>	
4	<i>Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму;</i>	<i>Квітень Травень</i>	
5	<i>Затвердження ескізів рішення теми</i>	<i>Травень</i>	
6	<i>Систематизація інформації до пояснювальної записки</i>	<i>Травень</i>	
7	<i>Виконання дипломної роботи</i>	<i>Травень Червень</i>	
8	<i>Оформлення пояснювальної записки та дипломної роботи</i>	<i>Червень</i>	
9	<i>Захист дипломної роботи</i>	<i>Червень</i>	

Студент

(підпис)

Лей Сюйян

(прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи)

(підпис)

Ковтун В.І.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Живописна композиція «Палімпсест часу» розгортає перед глядачем поетичну медитацію на теми пам'яті, руйнації та духовного спадку. Центральним елементом роботи є жіноча фігура, що стоїть перед руїнами античної споруди – символом втраченої культури, забутих цивілізацій, спільного історичного ґрунту. Її жест, звернений до фрагментованої архітектури, вміщує в собі одночасно дотик і молитву, спробу відчутти, зрозуміти, зчитати – як пальцями по стертих рядках.

Руїни в картині – не просто залишки архітектури, а своєрідна метафора культурного палімпсесту: те, що не зникає цілком, а проступає знову, нашаровуючись у пам'яті та досвіді. Просторове вирішення композиції будується на контрасті між переднім планом – сучасною людською присутністю – і глибшою перспективою, де занурені в тінь залишки минулого. Ця діалектика створює як візуальну, так і смислову глибину: погляд немовби проходить крізь шари часу, виявляючи багатоголосся історії.

Ніжна, майже монохромна кольорова гама витримана в теплих вохристих і сірих тонах. Така стриманість кольору створює атмосферу тиші, медитативної зосередженості, посилює відчуття дистанції між теперішнім і минулим, між матеріальним і духовним. Водночас ця гамма підкреслює тлінність каменю – як тіла часу, що руйнується, але не зникає повністю. Світлотіньова модельована форма посилює відчуття пластичності: як фігура жінки, так і архітектура ніби витесані з одного матеріалу, утворюючи цілісний простір пам'яті.

Назва «Палімпсест часу» посиляється на образ багат шарового рукопису, де нові сенси накладаються на давні, не знищуючи їх повністю. У цьому контексті руїни – це не лише символ втрати, але й ключ до осмислення сучасної ідентичності. Людина на полотні виступає як посередник між часами – вона не просто спостерігає минуле, а активно шукає в ньому опору, розмовляє з ним, намагається зчитати себе у цьому багатовіковому відлунні.

Дипломна робота «Палімпсест часу» – це візуальна метафора пам'яті як нескінченного переписування: жива, змінна, багатошарова структура, у якій ми шукаємо відповідей і віднаходимо себе.

ANNOTATION

The painting 'Palimpsest of Time' unfolds a poetic meditation on the themes of memory, destruction and spiritual heritage. The central element of the work is a female figure standing in front of the ruins of an ancient building – a symbol of lost culture, forgotten civilisations, and common historical ground. Her gesture, addressed to the fragmented architecture, contains both a touch and a prayer, an attempt to feel, understand, read – as if with fingers on erased lines.

The ruins in the painting are not just the remains of architecture, but a kind of metaphor for cultural palimpsest: something that does not disappear completely, but reappears, layered in memory and experience. The spatial solution of the composition is based on the contrast between the foreground – a modern human presence – and a deeper perspective, where the remnants of the past are submerged in shadows. This dialectic creates both visual and semantic depth: the viewer seems to pass through the layers of time, revealing the polyphony of history.

The delicate, almost monochrome colour scheme is based on warm ocher and grey tones. This restraint of colour creates an atmosphere of silence, meditative concentration, and enhances the sense of distance between the present and the past, between the material and the spiritual. At the same time, this colour scheme emphasises the perishability of stone – as a body of time that is destroyed but does not disappear completely. The light and shadow modelled form enhances the sense of plasticity: both the figure of the woman and the architecture seem to be carved from the same material, forming a holistic space of memory.

The title 'Palimpsest of Time' refers to the image of a multi-layered manuscript, where new meanings are superimposed on the old ones without

completely destroying them. In this context, ruins are not only a symbol of loss, but also a key to understanding modern identity. The person on the canvas acts as a mediator between the times – he or she does not just observe the past, but actively seeks support in it, talks to it, tries to read himself or herself in this centuries–old echo. The graduation work ‘Palimpsest of Time’ is a visual metaphor of memory as an endless rewriting: a living, variable, multi–layered structure in which we search for answers and find ourselves.

ЗМІСТ

1. Обґрунтування актуальності теми.....	8
2. Збір інформації та систематизація підготовчих матеріалів.....	9
3. Аналіз аналогів.....	10
4. Розробка авторської концепції рішення теми.....	11
5. Композиційний та колористичний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму.....	12
6. Висновки.....	14
7. Список літератури.....	16
8. Ілюстративні матеріали.....	17

1. Обґрунтування актуальності теми

Актуальність дипломної картини «Палімпсест часу» простежується у зверненні до сучасних культурних, філософських, соціальних проблем суспільства. Певним чином процес глобалізації несе розпад складної діалектики між колективною пам'яттю, особистим досвідом і часовим потоком. Актуальність впливає з виразного культурного занепокоєння ефемерністю історії в епоху, яка парадоксальним чином характеризується безпрецедентною цифровою насиченістю. Цей проект звертається до повернення фізичного, ентропійного та матеріально нестабільного як життєво важливих місць творення смислів, протидіючи гомогенізуючій, безтілесній природі цифрових архівів та повсюдній загрозі культурної амнезії.

Активний процес написання, стирання і розкриття керований корозійним часом це основна метафора яка забезпечує потужну концептуальну основу для цього дослідження. Вона виходить за межі ностальгічної естетики руїни чи меланхолійного *memento mori*, пропонуючи сам процес розпаду як генеративний механізм для доступу та розуміння стратифікованої природи існування. Робота стикається з фундаментальним парадоксом, що лежить в основі людського досвіду: беззаперечна скінченність і вразливість фізичних носіїв (полотно, пігмент, інкрустовані матеріали). Воно різко контрастує з уявною, часто заперечуваною стійкістю нематеріальних слідів, спогадів, історій, духовних резонансів, які виживають саме завдяки розломам і втратам, закарбованим часом. Це дослідження знаходить теоретичне підґрунтя в матеріалістичному повороті сучасної філософії (наприклад, акцент об'єктно-орієнтованої онтології на знятій реальності об'єктів та їхніх взаємодій) та теорії архіву (концепція «архівної лихоманки» Ж. Дерріди, що підкреслює нестабільність і насильство, притаманні будь-якому акту збереження).

2. Збір інформації та систематизація підготовчих матеріалів

Концептуальне ядро «Клітки стандартів» потребує підкріплення візуальними аргументами.

Проект є формою матеріальної епістемології – активним дослідженням того, як фізичний знос кодує і виявляє часові та мнемонічні шари. Стратегія збору була роздвоєною, націленою як на першоджерела, що демонструють внутрішні сліди «корозійного часу», так і на вторинні технічні дані, що прояснюють механізми їхньої деградації. Первинне джерелознавство передбачало цілеспрямовану курацію артефактів, що характеризуються яскраво вираженою ентропійною трансформацією. Наприклад сильно вивітрені рекламні плакати, що демонструють складне розшарування і вицвітання кольору, або фрагменти корозійного металу з різнобарвною патиною; особисті ефемериди, включаючи сильно потертий текстиль, зім'яті і вицвілі фотографічні відбитки з емульсійними тріщинами, а також об'єкти з анотаціями, що демонструють моделі зносу, які вказують на тривале поводження з ними.

Систематизація вимагала розробки спеціальної класифікації за походженням, типом, та за специфічною феноменологією розпаду, що спостерігається, та її концептуальною кореляцією з мнемонічними процесами. Ця таксономія встановила ключові категорії: Хімічна корозія (наприклад, окислення металів, кислотний гідроліз паперу, утворення зелені на мідних сплавах), концептуально пов'язана з процесами історичного затемнення або повільної ерозії колективних наративів; біологічне зараження (наприклад, ріст плісняви, тунелювання комах, мікробна дія), пов'язане з проникаючими, часто невидимими силами, що змінюють особисті спогади або органічну стійкість пам'яті, незважаючи на занедбаність; механічне стирання (напр., подряпини на поверхні, знос країв, розриви, втома від згинання), пов'язане з впливом багаторазового поводження, травми або тертя

суперечливих спогадів; та фотохімічне вицвітання/радіаційне пошкодження (наприклад, вибілювання пігменту, розщеплення полімерного ланцюга в пластмасі), пов'язане з поступовою втратою деталей, розмиванням історичних контурів або впливом надзвичайних подій.

3. Аналіз аналогів

Палімпсест, як буквально зішкрябаний і переписаний манускрипт, слугує центральною метафорою і структурним принципом «Палімпсесту часу», що визначається парадоксом матеріальної скінченності на протидію духовній витривалості та діалектикою колективної і особистої пам'яті. На картині час проявляється матеріально, як розпад. Тріщини, потертості на поверхні та затерті місця слугують часовими слідами які перегукується з екзистенційною ерозією у скульптурах Джакометті, що виявляє сутнісну форму, та потрісканими, важкими матеріалами у роботах Кіфера, що несуть історичні свідчення. Водночас, нашарування часу проявляється через пентименти, видимі підмальовки та напівпрозорі глазури, що створюють світлову глибину, нагадуючи майстерність Рембрандта у роботі зі стратифікованим світлом (іл. 1). Атмосферне розчинення Дж. М. В. Тернера, прикладом якого є «Дощ, пара і швидкість» (іл. 2), слугує подальшим аналогом забуття, де активно поглинається форма на прикладі потертих структур об'єктів картини. Картина вирішує свій матеріальний парадокс через сенс і світло проникають крізь ці тріщини і втрати, що вказує на тяглість фізичної деградації об'єктів. Цей ефект також знаходить паралелі у трансцендентній глибині вітражів Рембрандта та сакральному резонансі, який Антоні Тапієс знаходить у розбитій матерії (іл. 7). Діалектика між колективною та особистою пам'яттю проявляється візуально.

Картина синтезує різноманітні темпоральні стратегії своїх аналогів. Вона інтегрує багат шарову світність Рембрандта, атмосферний потік

Тернера, редуktivну сутність Джакометті (іл. 4), історично заряджену матеріальність Кіфера (іл. 5), палімпсестичні жести Твомблі (іл. 6), текстурні сліди Тапієса та підвішену нерухомість Цвірнера (іл. 8) через поєднання технік, серед яких лесування, скіммінг, важке імпаство, надрізи та тонкі відмивки. Поєднання технік прагне показати час нелінійно. Минулі стани, видимі як пентименти або спектральні недозображення, співіснують з теперішньою поверхнею, відображаючи одночасність Твомблі. Драматичні зміни масштабу різко протиставляють безмежність колективної історії та інтимність особистого досвіду. Колір функціонує символічно: домінуючі земляні тони означають вік і занепад, розмиті відтінки вказують на ефемерність, а інтенсивні сплески – на спалахи пам'яті, нагадуючи земляну палітру Кіфера та вицвітаючі тони Дега, закріплюючи емоційний вплив у темпоральних концепціях. Видимий художній процес, такий як пентименти, вбудовує час створення твору в його палімпсест, нагадуючи перформативні поверхні Твомблі. «Палімпсест часу» таким чином втілює свою основну метафору і вирішує парадокс, виявляючи тривалу присутність саме через матеріальні елементи, тріщини, синтезуючи колективну історію та особистий досвід у резонансну медитацію про сліди часу на матеріалі.

4. Розробка авторської концепції рішення теми

Концептуальне ядро «Палімпсесту часу» об'єднується навколо дослідження та художньої операціоналізації метафори палімпсесту як динамічного принципу, що керує матеріальністю, пам'яттю та часовим сприйняттям. Синтез підготовчих досліджень та критичний аналіз у центральний, генеративний парадокс: корозія як невід'ємне одкровення. Притаманна матеріальним носіям скінченність і схильність до ентропії є необхідною умовою для того, щоб зробити видимою складну стратиграфію часу і досвіду. Теоретичним підґрунтям слугує концепція «аури» Вальтера

Беньяміна, зокрема її залежність від унікального існування твору мистецтва в часі та просторі, позначеного слідами його історії, а також поняття «Pathosformeln» (пафосні формули) Ебі Варбург, що припускає виживання та повторення афективних мотивів в історичних епохах. У «Палімпсесті часу» ці теорії матеріалізуються; “аура” проявляється як матеріальне свідчення власних часових процесів твору (окислення, стирання, хімічної реакції), тоді як «Pathosformeln» переосмислюються як мнемонічні резонанси, закладені у фізичних слідах. Частково стертих шарах, пентиментах, наростах і втратах, що утворюють палімпсестичну поверхню. Колективна пам’ять, що розуміється як спірне, розірване поле, часто затушоване домінуючою історіографією, знаходить свій аналог у затемнених нижніх шарах роботи, тоді як особистий, ефемерний досвід віддзеркалюється у крихких, вислизаючих верхніх шарах. Діалектика між цими часовими масштабами матеріально втілюється через процеси завуальовування (засклення, перефарбовування, нарощування) та розкриття (контрольована корозія, стирання, вибіркоче розчинення). Концепція визначає «духовне продовження» як емерджентну властивість, що виникає з тих самих розривів, стирань і руйнувань, які виникають на матеріальному субстраті. Ці місця змінення матеріалу стають локусами для глядацької проекції, емпатійного зв’язку та примарної стійкості минулого – того, що можна назвати гаунтологічним резонансом.

5. Композиційний пошук виразних засобів втілення творчого замислу

Композиційне та колористичне вирішення «Палімпсесту часу» матеріалізує основну діалектику корозії як одкровення через специфічні візуальні та матеріальні стратегії. Композиційно неієрархічна польова структура заперечує центральний фокус, пропонуючи накопичення деталей відображаючих плин часу. Це поле організоване за допомогою стратегічно

накреслених «зон ерозії» і взаємопов'язаних «ліній розлому», що створюють розірвану структуру, яка скеровує процес сканування глядача. Збережені пентименти функціонують як археологічні розрізи, оголюючи послідовності шарів, що лежать під ними, такі як вугільні відкладення та відмиви імприматури. Хроматично, обмежена палітра осадових порід (сира умбра, жовта охра, обпалена сиєна, азурит, малахіт, кістяний чорний, крейдяний білий) по суті відсилає до геологічного часу.

Матеріальні процеси безпосередньо спричиняють часові трансформації. Ґрунт поєднує абсорбуючий (карбонат кальцію) та стійкий (акриловий левкас) шари, утворюючи реактивну підкладку для палімпсесту.

Хроматично, обмежена палітра відсилає до геологічного часу та вивітрюваної матеріальності. Взаємодія кольорів підкреслює приглушені, складні та розмиті взаємозв'язки, відмовляючись від спектральної чистоти на користь часового хроматичного посередництва. Ця стратегія діє діалектично: завуальованість за допомогою багат шарової глазури приховує глибинні шари, в той час як розкриття через контрольоване стирання або хімічне розчинення відкриває хроматичність історії. Механічне стирання функціонує саме як археологічне розкриття, виявляючи підшари. Реакційна здатність матеріалу, наприклад, потемніння металевого листа, включає трансформацію як спільний агент, що демонструє корозійний час. Фізична нестабільність поверхні, що виникає внаслідок цього, сприймається як конститутивна, матеріально підтверджуючи концептуальну вразливість твору мистецтва до часових процесів і втілюючи основну діалектику розпаду природи та довкілля.

6. Висновки

«Палімпсест часу» втілює багатошарові, діалектичні процеси часу і пам'яті через свою фізичну структуру. Його стратифікована та еродована поверхня відтворює взаємодію між колективною пам'яттю, викликану фрагментарними символами чи текстовими залишками, та особистим досвідом, вписаним через суб'єктивні жестикуляційні знаки та текстури, що нагадують про пам'ять. Дія часу візуалізується не як просте зникнення, а як нелінійна седиментація, що відображає циклічні сили одкровення і приховування. Центральне місце в роботі займає парадокс. Відчутна вразливість матеріалу, що проявляється у вицвітаннях пігментів та всепроникній мережі тріщин (кракелюр), підкреслює фізичну скінченність твору. Однак цей стан різко контрастує з тривалим, трансцендентним значенням, яке генерує твір, значенням, що перевищує його матеріальний занепад. Цей парадокс вирішується у самій структурі картини. Тріщини, зазвичай ознаки пошкоджень, переосмислюються як життєво важливі канали – «тріщини забуття». Через ці тріщини, а також через необхідні процеси часткового стирання та затемнення шарів (власне забуття) виникають нові інтерпретації та духовні продовження. Забуття, таким чином, розкривається як конститутивна, генеративна сила, що уможливорює глибину палімпсесту та сприяє розквіту смислу в інтерстиціальних просторах, що виникають внаслідок матеріальної деградації.

Картина спонукає до активної інтерпретації. Глядач бере на себе роль археолога, який збирає до купи зв'язки між розбірливими та затемненими шарами, між колективними наративами та інтимними слідами, активно конструюючи сенс твору. Процес кумулятивного нашарування, стирання та переробки, який використовує художник, ще більше вбудовує тривалість творення в артефакт. Естетика, що охоплює недосконалість і патину віку, визнає центральну роль швидкоплинності. Неминуща сила «Палімпсесту

часу» полягає у переконливій матеріалізації цієї концепції: вона демонструє, як смисл парадоксальним чином досягає стійкості та регенерації через динамічну взаємодію з крихкістю матеріалу, ерозійними слідами та генеративними просторами, що відкриваються завдяки забуттю. Зрештою, картина показує час як приріст і трансформацію, пам'ять як діалектично сконструйовану через збереження і втрату, а духовну тяглість як таку, що вічно виникає з самих тріщин скінченного.

Час залишає сліди, які формують наше розуміння історії та сьогодення. У «Палімпсесті часу» досліджується ця ідея, використовуючи шари фарби, щоб показати, як спогади та досвід накладаються один на одного. Назва відсилає до палімпсесту – рукопису, де старий текст стертий, але все ще ледь помітний під новими написами. Це символізує як минуле залишається частиною сьогодення, навіть коли час рухається вперед. Шари фарби на картині, кожен з яких представляє окрему епоху, злегка прозорі. А глядач баче проблески попередніх шарів, створюючи відчуття співіснування кількох часів. Ця техніка використовується, щоб показати, що час не є лінійним; натомість минуле постійно формує теперішнє.

Вицвілі елементи на картині викликають особисті спогади, їхній потертий вигляд нагадує нам, що спогади можуть потьманіти, але ніколи не зникають повністю. Іржавий метал, символізує корозійну дію часу, а також його здатність зберігати сутність. Тіні, що накладаються одна на одну, вказують на те, що різні моменти часу можуть перетинатися, поєднуючи минуле і теперішнє. А пейзаж з будівлями різних періодів ілюструє колективну пам'ять, показуючи, як історія вбудована в наше оточення. На противагу цьому, людина зі зморшками, схожими на зморшки на карті, представляє індивідуальний досвід, сформований часом. Ці елементи разом підкреслюють вплив часу як на суспільство, так і на людину.

7. Список літератури

1. Julia F. Andrews and Kuiyi Shen. Modernity and tradition in the art of twentieth-century China. Printed in Italy by Mariogros, 1998. 329 p.
2. Karen Smith. Nine Lives: The Birth of Avant-Garde Art in New China. Blue Kingfisher, 2008. 473 p.
3. Paul Gladston. Contemporary Chinese Art: A Critical History. Reaktion Books, 2014. 318 p.
4. 高名潞. 中国当代美术史: 1985–1986. 上海人民出版社. 1991. 753 页.
5. 高名潞. 中国前卫艺术. 江苏美術出版社. 1997. 291 页.
6. 格林伯格. 先锋派与庸俗艺术. 中国人民大学出版社. 2003. 191 页.
7. 顾丞峰. 观念艺术的中国方式: 观念与中国当代架上艺术. 湖南美术出版社. 2002. 165 页.
8. 李霖灿. 中国美术史. 河南大學出版社. 2005. 385 页.
9. 李天祥, 赵友萍. 绘画色彩学. 人民美術出版社. 1996. 页. 67–77.
10. 罗红柳. 关于油画的几个问题. 美術出版社. 1996. № 1. 页. 42–49.
11. 吕澎. 中国当代艺术史. 上海人民出版社. 2014. 420 页.
12. URL: <https://www.artnet.com/artists/johan-van-der-linden/the-jewish-bride-after-rembrandt-van-rijn-vhNwab9atJGCGLs—14q2A2>
13. URL: <https://www.wikiart.org/en/william-turner/rain-steam-and-speed-the-great-western-railway>
14. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/L%27Absinthe>
15. URL: <https://www.tate.org.uk/art/artworks/giacometti-diego-t00358>
16. URL: <https://www.artsy.net/artwork/anselm-kiefer-varus>
17. URL: <https://www.washingtonpost.com/arts-entertainment/interactive/2021/cy-twombly-synopsis-of-a-battle/>
18. URL: https://antiquearena.com/lot/62207?auction_item_id=136
19. URL: <https://www.luctuymans.be/event/good-luck/>

8. Ілюстративні матеріали

Іл. 1. Рембрандт ван Рейн. Єврейська наречена, Закохана пара. 1667. 100х135

Іл. 2. Дж. М. В. Тернер. Дощ, пара та швидкість, Велика Західна залізниця. 1844. 121,9х90,8

Іл. 3. Едгар Дега. Абсент. 1875–76. 92×68. Музей Орсе, Париж

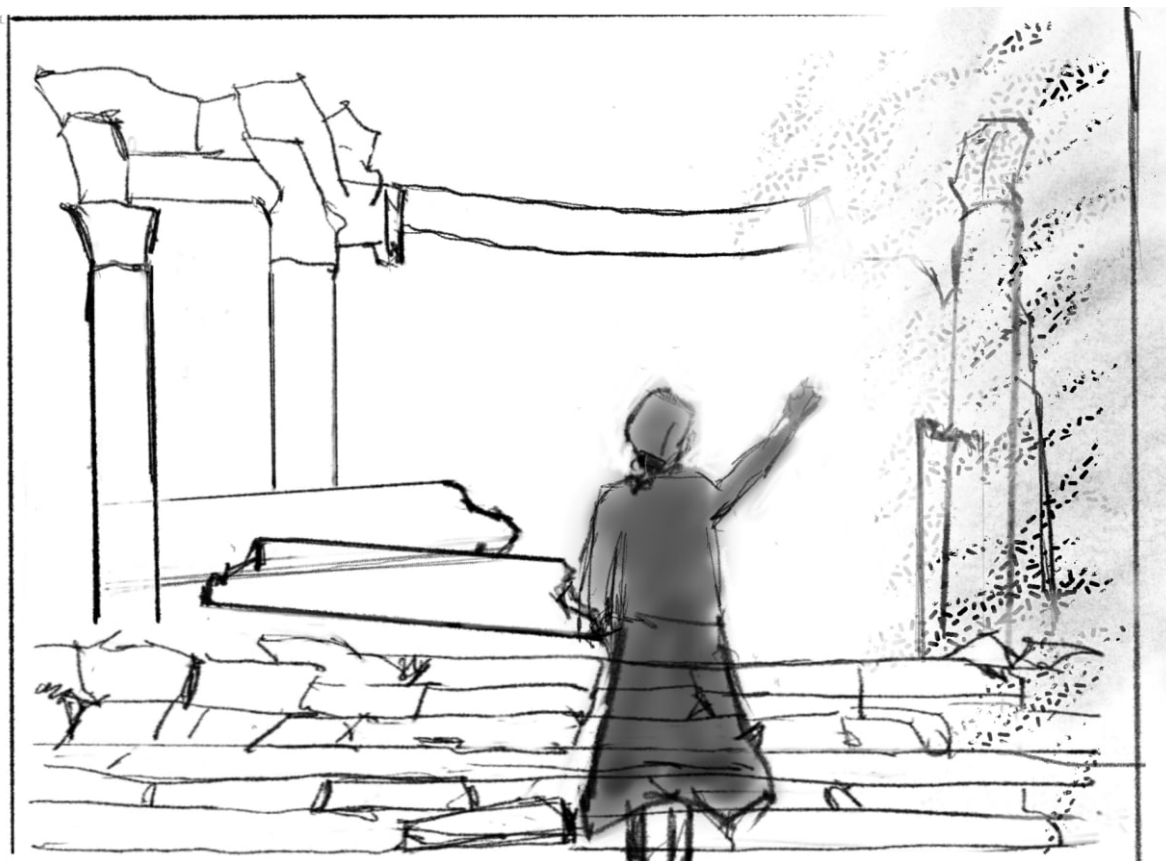
Іл. 4. Альберто Джакометті. Дієго. 1959. 61,0х49,8

Іл. 7. Антоні Тапіес. Абстрактний живопис у змішаній техніці. 57х48

Іл. 8. Девід Цвірнер. Все ще. 2019. Олія на полотні. 90,6х176,2

Іл. 9-10. Начерки до дипломного проекту

Іл. 11. Дипломна робота «Палімпсест часу»